

**INDICATORI SPECIFICI RELEVANȚI AI ACTIVITĂȚII IMM-lor
DIN REPUBLICA MOLDOVA, ÎN ANII 2014 ȘI 2015, SUB ASPECT TERITORIAL**

*Vadim MACARI[®], dr., conf. cercetător,
INCE, Republica Moldova*

Dimensionarea corectă a indicatorilor relativi (specifci) ai evoluției IMM-lor este o premisă majoră a monitorizării acestui proces și perfecționării politicilor publice respective. Scopul articolului rezidă în a studia trei indicatorii specifici ai dezvoltării IMM-lor sub aspect teritorial. Metodele de cercetare utilizate: calcularea indicatorilor ponderii și dinamicii; tabelară; comparația și evaluarea; analiza și sinteza; monografică etc. Rezultatele studiului constau în calcularea, analiza și evaluarea a trei indicatori specifici relevanți ai dezvoltării IMM pe zonele economice și raioanele R. Moldova, pentru anii 2014 și 2015: profitul, până la impozitare, la 1 IMM; veniturile din vânzări per 1 salariat al IMM; profitul, până la impozitare, per 1 salariat al IMM.

***Cuvinte-cheie:** IMM, profil teritorial, dinamică, regiune economică, raion, indicator specific, profit, venituri din vânzări.*

The correctly dimensioning of the relative (specific) indicators of SMEs development is a major prerequisite for monitoring this process and improving the respective public policies. The purpose of the article is to study three specific indicators of SMEs development in territorial terms. Research methods used: calculation of weight and dynamics indicators; tables; comparison and evaluation; analysis and synthesis; monographic method, etc. The results of the study consist of the calculation, analysis and evaluation of three relevant indicators of SMEs development in the economic regions and rayons of the Republic of Moldova for the years 2014 and 2015: the pre-tax profit, to 1 SME; Sales revenue of the SME per employee; Pre-tax profit, per 1 employee of the SME.

***Keywords:** SMEs, territorial profile, dynamics, economic region, rayon, specific indicator, profit, sales revenue.*

***JEL Classification:** O12, O18, R11.*

În analiza și evaluarea procesului de evoluție a IMM o reprezentativitate și informație importantă sporită o comportă **indicatorii specifici ai dezvoltării IMM** pe unități administrativ-teritoriale (UAT) (inclusiv, pe republică, raioane, municipiile Chișinău și Bălți, raioane, regiunile economico-teritoriale Nord, Centru, Sud, precum și U.T.A. Găgăuzia).

Printre cei mai relevanți indicatori sunt:

- a) Profitul, până la impozitare, la 1 IMM, pe UAT;
- b) Veniturile din vânzări per 1 salariat al IMM, pe UAT;
- c) Profitul, până la impozitare, per 1 salariat al IMM, pe UAT.

În studiu vom calcula, analiza și evalua acești trei indicatori specifici relevanți ai dezvoltării IMM pentru anii 2014 și 2015.

a) Profitul, până la impozitare, la 1 IMM, pe UAT

În anul 2015, profitul, până la impozitare, la 1 IMM, calculat în ansamblu pe republică, a fost *cu doar 1,8% mai mare*, decât în 2014* (2014* - *recalcularea datelor BNS, după metodologia anului 2015*), constituind 61 mii lei (Tabelul 1).

Cea mai mare valoare, în 2015, acest indicator a înregistrat-o în *Regiunea Sud* – 88,2 mii lei (*creștere în raport cu 2014** cu 8,2%), urmată de U.T.A. Găgăuzia – 54,7 mii lei (*creștere* cu 42,4%), *Regiunea Nord* – 66,2 mii lei (*reducere* cu 33,6%), și *Regiunea Centru* – 25,4 mii lei (*scădere* cu 38,8%). În municipiul *Chișinău* acest indicator a fost de 66,3 mii lei (*creștere* cu 31,5%), iar în municipiul *Bălți* – 83,3 mii lei (practic, a rămas același ca și în 2014* – 83,5 mii lei). Sunt alarmante reducerile mari ale acestui indicator, în raport cu 2014*, care au avut loc în *Regiunea Centru* (cu 38,8%) și *Regiunea Nord* (peste 33,6%).

În a. 2015, din 32 de raioane (cu excepția celor din U.T.A. Găgăuzia), doar în 8 raioane profitul, până la impozitare, la 1 IMM, a crescut, în 22 – *s-a redus*, în raionul *Călărași* nu *s-a modificat*, din care în 4 raioane (Criuleni, Orhei, Soldănești și Taraclia), per total, IMM-le au suportat *pierderi*, deși în 2014 primele 3 raioane menționate au obținut profit.

Tabelul 1. Profitul, până la impozitare, la 1 IMM, pe UAT, mii lei

UAT	2014*			2015		
	Profitul, până la impozitare, mil. lei	Numărul de IMM, unități	Profitul, până la impozitare, la 1 IMM	Profitul, până la impozitare, mil. lei	Numărul de IMM, unități	Profitul, până la impozitare, la 1 IMM
Total pe republică	3011,8	50265	59,9	3037,6	49 770	61,0
Mun. Chișinău	1651,2	32775	50,4	2139,4	32 288	66,3
Regiunea Nord	609	6109	99,7	406,1	6 130	66,2

UAT	2014*			2015		
	Profitul, până la impozitare, mil. lei	Numărul de IMM, unități	Profitul, până la impozitare, la 1 IMM	Profitul, până la impozitare, mil. lei	Numărul de IMM, unități	Profitul, până la impozitare, la 1 IMM
Mun. Bălți	195,4	2339	83,5	196,8	2 362	83,3
Briceni	44	277	158,8	22,2	258	86,0
Dondușeni	26,6	184	144,6	14	187	74,9
Drochia	56,1	449	124,9	9,9	452	21,9
Edineț	67,7	267	253,6	36,3	269	134,9
Fălești	52	319	163,0	44,3	330	134,2
Florești	26,4	301	87,7	0,6	323	1,9
Glodeni	16,5	260	63,5	28,2	249	113,3
Ocița	16,5	191	86,4	23,6	194	121,6
Râșcani	56,3	432	130,3	6,4	436	14,7
Sângerei	31,4	417	75,3	9,5	431	22,0
Soroca	19,8	673	29,4	14,5	639	22,7
Regiunea Centru	487,7	7454	65,4	188,4	7 412	25,4
Anenii Noi	72,3	666	108,6	24	645	37,2
Călărași	25,7	348	73,9	25,2	341	73,9
Criuleni	3,4	407	8,4	-6,5	397	-16,4
Dubăsari	14,1	169	83,4	13	178	73,0
Hâncești	3,3	701	4,7	3,8	682	5,6
Ialoveni	56,4	1114	50,6	55	1 114	49,4
Nisporeni	10,6	360	29,4	11,2	331	33,8
Orhei	72,8	1115	65,3	-21,5	1 133	-19,0
Rezina	25,6	324	79,0	15,8	295	53,6
Strășeni	114,1	823	138,6	41,6	859	48,4
Șoldănești	10,7	196	54,6	-21,6	198	-109,1
Telenești	11,6	251	46,2	6,6	255	25,9
Ungheni	66,7	980	68,1	41,8	984	42,5
Regiunea Sud	214,3	2631	81,5	232	2 630	88,2
Basarabescă	20	128	15,6	17,3	128	135,2
Cahul	35,8	782	45,8	75,5	758	99,6
Cantemir	25	125	200,0	5	128	39,1
Căușeni	35,7	465	76,8	57	476	119,7
Cimișlia	49,4	321	153,9	51	328	155,5
Leova	16,7	158	105,7	14,8	173	85,5
Stefan Vodă	34,3	349	98,3	43	358	120,1
Taraclia	-2,6	303	-8,6	-31,4	281	-111,7
U.T.A. Găgăuzia	49,8	1296	38,4	71,6	1 310	54,7

Sursa: Calculat de autor în baza datelor BNS.

2014*- Recalcularea datelor BNS, după metodologia anului 2015.

În 2014*, cea mai mare valoare indicatorul analizat a avut-o în raionul Edineț - 253,6 mii lei, iar cea mai mică valoare s-a înregistrat în raionul Taraclia - pierderi de 8,6 mii lei, fiind unicul raion ce a înregistrat pierderi în 2014*. În 2015, valoarea maximă a acestui indicator a fost atinsă în raionul Cimișlia - 155,5 mii lei, iar cea minimă a avut-o, ca și în 2014*, raionul Taraclia - pierderi de 111,7 mii lei,

De subliniat, pe de o parte, ca fenomen negativ, *reducerea bruscă a valorii acestui indicator în multe raioane în anul 2015 în raport cu 2014** (de la câteva procente sau zeci de procente până la 46,1 ori, în raionul Florești). Pe de altă parte, creșterile de multiple ori ale acestui indicator în mun. Chișinău și alte 4 raioane în 2015 față de 2014* *au asigurat o creștere cu 8,2% a acestuia în Regiunea Sud și cu 1,8% - în republică*, dar nu au putut compensa *scăderea cu 38,8% în Regiunea Centru și reducerea cu peste 33,6% în Regiunea Nord*. Acest tablou analitic cantitativ ne conduce la concluzia că indicatorul *profitului până la impozitare, la 1 IMM*, în anul 2015, a avut evoluții foarte neuniforme și contradictorii.

b) Veniturile din vânzări per 1 salariat al IMM, pe UAT

În anul 2015, *veniturile din vânzări per 1 salariat al IMM*, calculat în ansamblu pe republică, a fost *cu aproape 5% mai mare*, decât în 2014*, constituind 308,5 mii lei (Tabelul 2).

Cea mai mare valoare, în 2015, acest indicator a înregistrat-o în Regiunea Centru - 251,4 mii lei (*creștere în raport cu 2014* cu 3,4%*), urmată de Regiunea Nord - 246,1 mii lei (*creștere cu 1,8%*), U.T.A. Găgăuzia - 240,5 mii lei (*creștere*

cu 0,7%) și Regiunea Sud – 223,4 mii lei (creștere cu 5,1%). În municipiul Chișinău acest indicator a fost de 364,8 mii lei (creștere cu 6,0%), iar în municipiul Bălți – 263,2 mii lei (reducere cu 3,1%). Deci, în toate 4 regiuni economice și în mun. Chișinău, în 2015, în raport cu 2014*, *veniturile din vânzări per 1 salariat al IMM, au crescut.*

Tabelul 2. Venituri din vânzări per 1 salariat al IMM, pe UAT, mii lei

UAT	2014*			2015		
	Venituri din vânzări, mil. lei	Numărul de salariați, mii	Venituri din vânzări per 1 salariat al IMM	Venituri din vânzări, mil. lei	Numărul de salariați, mii	Venituri din vânzări per 1 salariat al IMM
Total pe republică	83521,1	284,0	294,1	86824,7	281,4	308,5
Mun. Chișinău	52373,7	152,2	344,1	55055,7	150,9	364,8
Regiunea Nord	12139,7	49,7	244,3	12233,5	49,7	246,1
Mun. Bălți	3667,4	13,5	271,7	3501	13,3	263,2
Briceni	712,2	3,5	203,5	745,1	3,3	225,8
Dondușeni	401,1	1,5	267,4	517,2	1,7	304,2
Drochia	1030	3,6	286,1	1026,3	4,1	250,3
Edineț	1160	3,8	305,3	1120,9	3,8	295,0
Fălești	744,5	3,8	195,9	847,6	3,7	229,1
Florești	807,6	3,2	252,4	771,4	3,2	241,1
Glodeni	501,9	2,8	179,3	543,3	2,9	187,3
Ocița	336,7	1,9	177,2	310,2	2	155,1
Râșcani	820	3,9	210,3	760	3,7	205,4
Sângerei	958,1	3,7	258,9	995,7	3,5	284,5
Soroca	999,9	4,5	222,2	1094,9	4,7	233,0
Regiunea Centru	11864,7	48,8	243,1	12015,9	47,8	251,4
Anenii Noi	1074	4,6	233,5	1075,9	4,4	244,5
Călărași	546	2,9	188,3	533	2,9	183,8
Criuleni	616,5	2,8	220,2	690,2	2,6	265,5
Dubăsari	230,1	1,5	153,4	303,8	1,4	217,0
Hâncești	1183,9	4,6	257,4	1111,6	4,6	241,7
Ialoveni	1942	6,0	323,7	2076,1	5,9	351,9
Nisporeni	540,6	2,3	235,0	509,4	2	254,7
Orhei	1479,1	6,4	231,1	1473,4	6,5	226,7
Rezina	771,3	2,8	275,5	587,8	2,5	235,1
Strășeni	1579,4	5,1	309,7	1698,3	5,1	333,0
Șoldănești	309,1	1,9	162,7	360,8	2,1	171,8
Telenești	410,9	2,1	195,7	397,3	2	198,7
Ungheni	1182	5,8	203,8	1198,2	5,7	210,2
Regiunea Sud	4954,5	23,3	212,6	5138,7	23	223,4
Basarabeasca	235,3	1,3	181,0	237,7	1,3	182,8
Cahul	1259,3	6,3	199,9	1280,1	6	213,4
Cantemir	399,6	1,6	249,8	367	1,5	244,7
Căușeni	867,1	3,9	222,3	938,7	4	234,7
Cimișlia	727	3,0	242,3	743,5	3	247,8
Leova	405,6	1,8	225,3	382,3	1,8	212,4
Stefan Voda	517,1	2,7	191,5	627,5	2,8	224,1
Taraclia	543,4	2,8	194,1	561,8	2,7	208,1
U.T.A. Găgăuzia	2188,6	9,9	221,1	2380,8	9,9	240,5

Sursa: Calculat de autor în baza datelor BNS.

2014*- Recalcularea datelor BNS, după metodologia anului 2015.

În 2015, față de 2014*, din 32 de raioane (cu excepția celor din U.T.A. Găgăuzia), doar în 11 raioane *veniturile din vânzări per 1 salariat al IMM au crescut*, iar în restul 21(!) – *s-au redus*. În 2014*, *valoarea maximă* a acestui indicator, pe raioane, a fost atinsă în raionul *Edineț* – 305,3 mii lei, iar *cea minimă* a avut-o raionul *Șoldănești* – 154,6 mii lei, precum și raionul *Dubăsari* – 155,2 mii lei.

În 2015, *cea mai mare valoare* indicatorul analizat a avut-o în raionul *Ialoveni* – 351,9 mii lei, iar *cea mai mică valoare* s-a înregistrat în raionul *Ocița* – 155,1 mii lei.

Tabloul statistic al indicatorului *veniturilor din vânzări per 1 salariat al IMM* impune concluzia că, în circa jumătate din numărul total de raioane, *creșterile sau scăderile* acestuia, în 2015 față de 2014*, au fost destul de uniforme,

valorile lor plasându-se, de cele mai multe ori, aproape sau puțin peste 10-15%.

c) Profitul, până la impozitare, per 1 salariat al IMM, pe UAT

În anul 2015, profitul, până la impozitare, per 1 salariat al IMM, calculat în ansamblu pe republică, a fost cu aproape 5% mai mare, decât în 2014*, constituind 10,8 mii lei (Tabelul 3).

Cea mai mare valoare, în 2015, acest indicator a înregistrat-o în Regiunea Sud – 10,1 mii lei (creștere în raport cu 2014* cu 9,8%), urmată de Regiunea Nord – 8,2 mii lei (reducere substanțială cu 33,3%), U.T.A. Găgăuzia – 7,2 mii lei (creștere cu 44%!) și Regiunea Centru – 3,9 mii lei (reducere substanțială cu 61%!). În municipiul Chișinău acest indicator a fost de 14,2 mii lei (creștere cu 31,5%), iar în municipiul Bălți – 14,8 mii lei (creștere cu 2,1%).

Pun în gardă scăderile mari ale acestui indicator, în raport cu 2014*, care au avut loc în Regiunea Centru (cu 61%) și Regiunea Nord (peste 33%, ca și în cazul indicatorului profitului până la impozitare, la 1 IMM).

Pe raioane, în a. 2015, indicatorul examinat a avut, în ansamblu, o dinamică pronunțat negativă – în 22 raioane s-a redus (cu rare excepții, brusc), în 4 raioane au suportat pierderi (Taraclia – minus 11,6 mii lei, Șoldănești – minus 10,3 mii lei, -2,5 și -3,3 mii lei, respectiv, Criuleni și Orhei), deși în 2014* pierderi la acest indicator a înregistrat numai raionul Taraclia (minus 0,9 mii lei) și doar în 10 raioane indicatorul a crescut – între 0,8 mii lei (Hâncești) și 17,0 mii lei (Cimișlia). În 2014*, valorile maxime ale acestui indicator, pe raioane, au fost atinse în raionul Edineț – 17,8 mii lei, Dondușeni – 17,7 mii lei, iar cele minime le-au avut raioanele Taraclia (-0,9 mii lei) și Hâncești (0,7 mii lei).

În 2015, cele mai mari valori indicatorul analizat le-a avut-o în raioanele Cimișlia (17,0 mii lei) și Ștefan Vodă (15,4 mii lei), iar cea mai mică valoare s-a înregistrat în Taraclia – minus 11,6 mii lei.

Tabelul 3. Profitul, până la impozitare, per 1 salariat al IMM, pe UAT, mii lei

UAT	2014*			2015		
	Profitul, până la impozitare, mil. lei	Numărul de salariați, mii	Profitul, până la impozitare, per 1 salariat al IMM	Profitul, până la impozitare, mil. lei	Numărul de salariați, mii	Profitul, până la impozitare, per 1 salariat al IMM
Total pe republică	3011,8	284,0	10,6	3037,6	281,4	10,8
Mun. Chișinău	1651,2	152,2	10,8	2139,4	150,9	14,2
Regiunea Nord	609	49,7	12,3	406,1	49,7	8,2
Mun. Bălți	195,4	13,5	14,5	196,8	13,3	14,8
Briceni	44	3,5	12,6	22,2	3,3	6,7
Dondușeni	26,6	1,5	17,7	14	1,7	8,2
Drochia	56,1	3,6	15,6	9,9	4,1	2,4
Edineț	67,7	3,8	17,8	36,3	3,8	9,6
Fălești	52	3,8	13,7	44,3	3,7	12,0
Florești	26,4	3,2	8,3	0,6	3,2	0,2
Glodeni	16,5	2,8	5,9	28,2	2,9	9,7
Ocnîța	16,5	1,9	8,7	23,6	2	11,8
Râșcani	56,3	3,9	14,4	6,4	3,7	1,7
Sângerei	31,4	3,7	8,5	9,5	3,5	2,7
Soroca	19,8	4,5	4,4	14,5	4,7	3,1
Regiunea Centru	487,7	48,8	10,0	188,4	47,8	3,9
Anenii Noi	72,3	4,6	15,7	24	4,4	5,5
Călărași	25,7	2,9	8,9	25,2	2,9	8,7
Criuleni	3,4	2,8	1,2	-6,5	2,6	-2,5
Dubăsari	14,1	1,5	9,4	13	1,4	9,3
Hâncești	3,3	4,6	0,7	3,8	4,6	0,8
Ialoveni	56,4	6,0	9,4	55	5,9	9,3
Nisporeni	10,6	2,3	4,6	11,2	2	5,6
Orhei	72,8	6,4	11,4	-21,5	6,5	-3,3
Rezina	25,6	2,8	9,1	15,8	2,5	6,3
Strășeni	114,1	5,1	22,4	41,6	5,1	8,2
Șoldănești	10,7	1,9	5,6	-21,6	2,1	-10,3
Telenești	11,6	2,1	5,5	6,6	2	3,3
Ungheni	66,7	5,8	11,5	41,8	5,7	7,3
Regiunea Sud	214,3	23,3	9,2	232	23	10,1
Basarabescă	20	1,3	15,4	17,3	1,3	13,3
Cahul	35,8	6,3	5,7	75,5	6	12,6

UAT	2014*			2015		
	Profitul, până la impozitare, mil. lei	Numărul de salariați, mii	Profitul, până la impozitare, per 1 salariat al IMM	Profitul, până la impozitare, mil. lei	Numărul de salariați, mii	Profitul, până la impozitare, per 1 salariat al IMM
Cantemir	25	1,6	15,6	5	1,5	3,3
Căușeni	35,7	3,9	9,2	57	4	14,3
Cimișlia	49,4	3,0	16,5	51	3	17,0
Leova	16,7	1,8	9,3	14,8	1,8	8,2
Stefan Voda	34,3	2,7	12,7	43	2,8	15,4
Taraclia	-2,6	2,8	-0,9	-31,4	2,7	-11,6
U.T.A. Găgăuzia	49,8	9,9	5,0	71,6	9,9	7,2

Sursa: Calculat de autor în baza datelor BNS.

2014*- Recalcularea datelor BNS, după metodologia anului 2015.

Datele Tabelului 3 ne permite de a trage concluzia, că valoarea relativ înaltă a acestui indicator în 2015 în Chișinău (14,2 mii lei), conjugată cu volumul profitului până la impozitare al IMM în capitală, care constituie aproape 55% din volumul total al profitului până la impozitare obținut pe republică, *a asigurat în mod decisiv o valoare relativ înaltă (10,8 mii lei) a profitului, până la impozitare, per 1 salariat al IMM, calculat pe republică.*

Generalizări

În anul 2015, în raport cu anul 2014*, profitul, până la impozitare, la 1 IMM, a constituit: în Regiunea Sud – 88,2 mii lei (*creștere* cu aproape 8,2%), Regiunea Nord – 66,2 mii lei (*reducere* cu peste 33,6%), U.T.A. Găgăuzia – 54,7 mii lei (*creștere* cu 42,4%), Regiunea Centru – 25,4 mii lei (*scădere* cu 38,8%) și Chișinău – 66,3 mii lei (*creștere* cu 31,5%).

În anul 2015, comparativ cu anul 2014*, veniturile din vânzări per 1 salariat al IMM, *au crescut* în toate cele 4 regiuni economice și în Chișinău, constituind: în Regiunea Centru – 251,4 mii lei (*creștere* cu peste 3,4%), Regiunea Nord – 246,1 mii lei (*creștere* cu 1,8%), U.T.A. Găgăuzia – 240,5 mii lei (*creștere* cu 0,7%), Regiunea Sud – 223,4 mii lei (*creștere* cu 5,1%), Chișinău – 364,8 mii lei (*creștere* cu 6,0%).

În anul 2015, în raport cu anul 2014*, profitul, până la impozitare, per 1 salariat al IMM, a constituit: în Regiunea Sud – 10,1 mii lei (*creștere în raport cu 2014* cu 9,8%), urmată de Regiunea Nord – 8,2 mii lei (*reducere substanțială* cu 33,3%), U.T.A. Găgăuzia – 7,2 mii lei (*creștere* cu 44%) și Regiunea Centru – 3,9 mii lei (*reducere substanțială* cu 61%), Chișinău – 14,2 mii lei (*creștere substanțială* cu 31,5%). Pun în gardă scăderile mari ale acestui indicator, în raport cu 2014*, care au avut loc în Regiunea Centru (cu 61%) și Regiunea Nord (33,3%, ca și în cazul indicatorului *profitului până la impozitare, la 1 IMM*).

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE

1. Activitatea agentilor economici dupa marime si raioane, 2005-2014 [Accesat pe 07.08.2016]. Disponibil pe:
2. http://statbank.statistica.md/pxweb/pxweb/ro/40%20Statistica%20economica/40%20Statistica%20economica__24%20ANT__ANT030/ANT030200reg.px/?rxid=b2ff27d7-0b96-43c9-934b-42e1a2a9a774
3. Activitatea agentilor economici dupa marime si raioane, 2014-2015 [Accesat pe 10.06.2017]. Disponibil pe:
4. [http://statbank.statistica.md/pxweb/pxweb/ro/40%20Statistica%20economica/40%20Statistica%20economica__24%20ANT__ANT030/ANT030190reg.px/?rxid=b2ff27d7-0b96-43c9-934b-42e1a2a9a774/.](http://statbank.statistica.md/pxweb/pxweb/ro/40%20Statistica%20economica/40%20Statistica%20economica__24%20ANT__ANT030/ANT030190reg.px/?rxid=b2ff27d7-0b96-43c9-934b-42e1a2a9a774/)